

ਸ. ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਪੀ ਡਬਲਯੂ ਡੀ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ
ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਕੋਲੋਂ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
ਪੁਰਸਕਾਰ' ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ । ਸਾਬਕਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ
ਡਾ. ਮੁਖਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ।

ਇੱਕ ਸਫਲ ਸਬਜ਼ੀ ਉਤਪਾਦਕ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਜਾਲੀਦਾਰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਇੱਕ ਲਾਹੇਵੰਦ ਧੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੈਨੋਕੋਟ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਪੁੱਤਰ ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਸਬਜ਼ੀ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੰਡਰ ਗਰੈਜੂਏਟ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਨ 2005 ਤੋਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਟਮਾਟਰ, ਬੈਂਗਣ, ਮੂਲੀ, ਗੋਭੀ ਅਤੇ ਭਿੰਡੀ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮੋੜ ਉਦੋਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜਾਲੀਦਾਰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਸ਼ਤ' ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ, ਜਿਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਲੀਦਾਰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਉਗਾਉਣ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਪੰਜ ਏਕੜ ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਖੋਜ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕਮਾ ਸਕਣ। ਕੌਮੀ ਬਾਗਬਾਨੀ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਨਾਲ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਨੈੱਟ ਹਾਊਸ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਕਿਸਾਨ ਬਣੇ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕਨਾਲ ਰਕਬੇ ਦੇ ਜਾਲੀਦਾਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 35,000/- ਰੁ: ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸਾ ਕਮਾਇਆ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਾਰਮ ਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਨਾਲ ਦੇ ਜਾਲੀਦਾਰ ਘਰ ਬਣਵਾਏ। ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਲੀਦਾਰ ਘਰਾਂ ਹੇਠ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਲੀਦਾਰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਮਾਟਰ, ਖੀਰਾ, ਬੈਂਗਣ, ਗੋਭੀ, ਪਾਲਕ ਅਤੇ ਧਨੀਆ ਆਦਿ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਫਸਲ ਖੀਰਾ ਲੱਗੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਇੱਕ ਫਸਲ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ 40,000/- ਰੁ: ਕਮਾਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਾਰਮ ਤੇ ਵਰਮੀ-ਕੰਪੋਸਟ ਯੂਨਿਟ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਾਲੀਦਾਰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਜਾਲੀਦਾਰ ਘਰਾਂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਦਾ ਆਲਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ 41 ਜਾਲੀਦਾਰ ਘਰ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ ਆਪਣੇ ਜਾਲੀਦਾਰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਚੰਗੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਸਬਜ਼ੀ ਦਾ ਮੰਡੀਕਰਨ ਕਰਨਾ। ਉਹ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਗਾਈ ਸਬਜ਼ੀ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੀ ਉਪਜ ਦੀ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਕੀਮਤ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਲ 2010 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਪਜ ਦਾ ਮੰਡੀਕਰਨ ਆਪ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਪਜ ਆਪ ਵੇਚਣ ਨਾਲ ਕੋਈ 5 ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਖਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੌਮੀ ਬਾਗਬਾਨੀ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ 10 ਕੁਇੰਟਲ ਸਬਜ਼ੀ ਲਿਜਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵੈਨ ਖਰੀਦੀ, ਜਿਸ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਰੋਜ਼ ਆਪਣੀ ਸਬਜ਼ੀ ਲਿਜਾ ਕੇ ਆਪ ਵੇਚਦੇ ਹਨ। ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਭੰਡਾਰਨ ਸਮੱਰਥਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਕਲਿੰਗ ਫਿਲਮ ਅਤੇ ਜਾਲੀ ਦੇ ਝੋਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਕਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੈਂਗਣ ਦੀ ਕੋਈ 600 ਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਛੋਟੀ ਪੈਕਿੰਗ ਉਹ 20 ਰੁ: ਤੱਕ ਵੇਚਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਫ਼ਸਲ ਬਹੁਤਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਯੂਨਿਟ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਉਹ ਟਮਾਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਚਟਣੀ, ਪਿਊਰੀ, ਸੁਕੈਸ਼, ਜੈਮ ਆਦਿ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਪਜ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ ਮੁੱਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤਾਤ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਲਦੀ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਗਰੀਨ ਗੋਲਡ ਸੈਲਫ ਹੈਲਪ ਗਰੁੱਪ ਸਲੋਪੁਰ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜਿਥੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ 4 ਟਨ ਹਲਦੀ ਪਾਊਡਰ ਬਣਾ ਕੇ ਖੁਦ ਵੇਚਿਆ ਤੇ ਚੰਗਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾ ਕਲੱਬ, ਨੈਨੋਕੋਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਕਿਸਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਬਲਾਕ ਕਾਹਨੂੰਵਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਆਤਮਾ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬੋਰਡ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਕੇ ਵੀ ਕੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਸਫਲ ਸਬਜ਼ੀ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਕੇ ਸੰਨ 2012 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।